

The logo of the Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change of the Republic of Turkey, featuring a stylized sun or building icon in orange and green above the text.

**T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI**

ERZİNCAN ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

Selçuk AYDIN

Çevre ve Şehircilik İl Müdür Yrd.V.

İÇERİK

ÇED NEDİR?

NEDEN ÇED ?

ÇED'İN AMACI VE ÖNEMİ

ÇEVİRİM İÇİ ÇED SİSTEMİ (E-ÇED)

ÇED SÜRECİ

ÇED İSTATİKLERİ

ÇED: Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerini belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları kapsar.

- Çevresel Etki Değerlendirmesi'nin (ÇED) en önemli amacı;

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA hedefi doğrultusunda;

Kirlenme sonrası temizleme yerine, günümüzde kabul gören çağdaş yöntemlerle, kirlenmeden önce araştırma ve inceleme yaparak gerekli tedbirleri almak, aldirmek,

Gelecek nesillerin daha sağlıklı bir çevrede yaşamasını sağlamak,

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ NEDİR?

- ÇED'in çevre korumadaki en ayırt edici özelliği faaliyet öncesi gerçekleştirilen bir süreç olmasıdır.
- Planlanan projelerin, çevreye olan olumsuz etkilerini baştan belirleyebilmek,
- Bu olumsuzluklar ortaya çıkmadan önce gerekli önlemleri tespit etmek,
- Çevre sorunlarını tespit ve önleme çalışmalarıdır.
- ÇED çevre yönetiminin en etkin aracı, yatırımcının da yol haritasıdır.

NEDEN ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ?

2872 SAYILI
ÇEVRE KANUNU

25.11.2014 tarih ve 29186 Sayılı
Resmî Gazetede yayımlanarak
yürürlüğe giren

ÇED
YÖNETMELİĞİ

-Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek EK-1 ve EK-2 listesindeki kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya Proje Tanıtım Dosyası hazırlamakla yükümlüdürler.

-Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez.

Ulaşım ve Kiriş Yatırımları

Sanayi Yatırımları

Turizm ve Konut Yatırımları

Tarım ve Gıda Yatırımları

Enerji Yatırımları

Madencilik ve Madencilik Yatırımları

Atık ve Kırıya Tesafatı

Ülkemizde yapılan uygulamalarda ÇED Kararı olmadan;

Orman izni

Mera izni

İş Yeri Açma izni

Maden işletme izni

Teşvik izni

verilmemektedir.

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİNE TABİ PROJELER

- ÇED Yönetmeliği'nde projeler kirleticilik vasfına göre iki liste halinde gruplandırılmıştır.
- **EK-1 listesinde** kirleticilik vasfı yüksek olan projeler yer almaktadır. Bu projeler Bakanlık tarafından değerlendirilerek **ÇED Olumlu** veya **ÇED Olumsuz** kararı verilmektedir.
- **EK-2 listesinde** kirleticilik vasfı düşük olan projeler yer almaktadır. Bu projeler Valilikler tarafından değerlendirilerek **ÇED Gerekli Değildir** veya **ÇED Gereklidir** kararı verilmektedir.

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİNE TABİ PROJELER

ÇED Yönetmeliğinin;

- EK-1'de yer alan projelere,
- "ÇED Gereklidir" kararı verilen projelere,
- EK-2'de yer alan projelere ilişkin kapasite artırımı ve/veya genişletilmesi halinde, mevcut projenin kapasitesi ile kapasite artışı toplamı EK-1'de belirtilen eşik değer veya üzerinde olan projelere,
- ÇED Olumlu kararı verilmiş projelerde yapılacak kapasite artışı veya kapasite artışları toplamı EK-1'de yer alan eşik değerler ve üzerinde olan projelere,
- Bu Yönetmelik kapsamında yer alan ve eşik değeri olan fakat eşik değeri altında kaldığından Yönetmelik kapsamı dışında kalan projelere ilişkin kapasite artırımı ve/veya genişletilmesinin planlanması halinde, mevcut proje kapasitesi ve kapasite artışı toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesi EK-1'de belirtilen eşik değeri veya üzerinde olan projelere,

ÇED Raporu hazırlanması zorunludur.

SEÇME, ELEME KRİTERLERİNE TABİ PROJELER

ÇED Yönetmeliğinin;

- EK-2'de yer alan projeler,
- Bu Yönetmelik kapsamında yer alan ve eşik değeri olan fakat eşik değer altında kaldığından yönetmelik kapsamı dışında kalan projelere ilişkin kapasite artırım ve/veya genişletilmesi planlanması halinde, mevcut projenin kapasitesi ve kapasite artışı toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesi EK-2'de belirtilen eşik değer veya üzerinde olan projeler,
- ÇED Olumlu Kararı verilmiş projelerde yapılacak kapasite artışı veya artışları toplamı EK-2 'de yer alan eşik değerler ve üzerinde olan projeler,
- ÇED Gerekli Değildir kararı verilmiş projelerde, mevcut proje ile kapasite artışı toplamı EK-2 'de yer alan eşik değerler ve üzerinde olan projeler,

seçme, eleme kriterlerine tabidir.

**EK-1 ve EK-2 LİSTESİNDE YER ALAN SEKTÖRLERE
AİT PROJELERİN SUNULACAĞI MERCİLER**

**25.11.2014 TARİH VE 29186 SAYILI RESMÎ GAZETEDE
YAYIMLANARAK YÜRÜRLÜĞE GİREN ÇED YÖNETMELİĞİ**

EK-I LİSTESİ

18- Hayvan kesim tesisleri:

- a)-Büyükbaş ve/veya küçükbaş hayvan kesiminin yapıldığı tesisler,[(100 kesim ünitesi/gün ve üzeri), (Her bir kesim ünitesi eşdeğerleri: 1 baş sığır, 2 baş deve kuşu, 4 baş domuz, 8 baş koyun, 10 baş keçi, 130 baş tavşan)]
- b) Kanatlı hayvanların kesiminin yapıldığı tesisler, [(60.000 adet/gün ve üzeri tavuk ve eşdeğeri diğer kanatlılar) (1 adet hindi = 7 adet tavuk esas alınmalıdır)]

19- Hayvan yetiştirme tesisleri:

- a) **5.000 baş ve üzeri büyükbaş yetiştirme tesisleri,**
- b) **25.000 baş ve üzeri küçükbaş yetiştirme tesisleri,**
- c) **Büyükbaş ve küçükbaş hayvanların birlikte yetiştirilmesi, [(5.000 büyükbaş ve üzeri,1 büyükbaş=5 küçükbaş eşdeğeri esas alınmalıdır)]**
- ç) 900 baş ve üzeri domuz besi tesisleri,

EK-1 LİSTESİ

d) **Kanatlı yetiştirme tesisleri, [(Bir üretim periyodunda 60.000 adet ve üzeri tavuk (civciv, damızlık, piliç, vb.) veya eşdeğer diğer kanatlılar) (1 adet hindi = 7 adet tavuk esas alınmalıdır)]**

20- Kültür balıkçılığı projeleri, (1.000 ton/yıl ve üzeri üretim)

21- Bitkisel ürünlerden ham yağ üretimi veya rafinasyon işleminin yapıldığı tesisler, [200 ton/gün yağ ve üzeri.(kekik, papatya ve benzeri esansiyel yağlar hariç)]

22- Süt işleme tesisleri, (Çiğ süt işleme kapasitesi 100.000 litre /gün ve üzeri)

23- Maya fabrikaları, (25.000 ton/yıl ve üzeri)

BU TESİSLERE AİT İZİNLER BAKANLIK TARAFINDAN VERİLMEKTEDİR. ÇED OLUMLU BELGESİ ALINMASI ZORUNLUDUR.

EK-2 LİSTESİ

30- Hayvan yetiştirme tesisleri:

a) 500 baş ve üzeri büyükbaş yetiştirme tesisleri,

b) 2.500 baş ve üzeri küçükbaş yetiştirme tesisleri,

c) Büyükbaş ve küçükbaş hayvanların birlikte yetiştirilmesi, (500 büyükbaş ve üzeri, 1 büyükbaş=5 küçükbaş eşdeğeri esas alınmalıdır)

ç) Kanatlı yetiştirme tesisleri [(Bir üretim periyodunda 20.000 adet ve üzeri tavuk (civciv, piliç, ve benzeri) veya eşdeğer diğer kanatlılar) (1 adet hindi = 7 adet tavuk)],

d) Kürk hayvanı yetiştiriciliği yapan tesisler, (5.000 adet ve üzeri)

ÇED 'İN AMACI ve ÖNEMİ

ÇED 'İN AMACI ve ÖNEMİ

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ

- ÇED Yönetmeliği ilk olarak, **07.02.1993** tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilmesi, etkin ve verimli bir uygulamanın sağlanması amacıyla, yatırım ortamının iyileştirilmesi çalışmaları ve AB mevzuatı da göz önüne alınarak
 - ✓ 23.06.1997,
 - ✓ 06.06.2002,
 - ✓ 16.12.2003,
 - ✓ 17.07.2008
 - ✓ 30.06.2011
 - ✓ 03.10.2013
 - ✓ Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi sisteminin devreye alınması ile ÇED Süreci içerisinde yer alan tüm süreçlerin elektronik sistem üzerinden gerçekleştirilmesi için **25.11.2013** tarihinde revize edilmiştir.
 - ✓ 25.11.2014

ÇEVİRİMİÇİ ÇED SÜRECİ YÖNETİM SİSTEMİ (e-ÇED)

ÇED süreci 01 Kasım 2013 tarihinden itibaren elektronik ortamda devreye alındı.

- Daha kısa ÇED Süreci
- Şeffaf bir sistem
- SMS ve e-posta ile bilgilendirme
- Karar destek sistemlerine ve raporlamalara uygun
- Akıllı telefon ve tablet uygulamaları ile desteklenen
- Tüm verilere uzaktan erişim
- Dünyada bu konuda ilk uygulama

e-ÇED Uygulaması ile:

- Uygulamada 180 işgünü olan ÇED süresi 60 işgününe indirilmiştir.
- Sürecin her aşamasında yatırımcıların SMS ve e-mail ile bilgilendirilmesi sağlanmaktadır.
- ÇED raporlarının ve proje tanıtım dosyalarının elektronik kayıt altına alınarak arşiv oluşturulmaktadır.
- Bakanlığımız ve taşra teşkilatımızda değerlendirilen projelerin ÇED süreçlerinin aşamalarının elektronik ortamda izlenmesi sağlanmaktadır.
- İnternet bağlantısı olan her noktadan masa, ofis ihtiyacı duyulmaksızın 7 / 24 başvuru yapılmasına ve değerlendirilmesine imkan sağlanmıştır.
- Kağıt ve dosya üzerinden başvuruya son verilmiş, elektronik başvuruya imkan sağlanmıştır. Bürokrasi azaltılmış, kırtasiyeciliğe son verilmiş, yatırım ortamı iyileşmiştir

ÇED RAPORU/ PROJE TANITIM DOSYASI HAZIRLANMASI

ÇED Yönetmeliği kapsamındaki bir projeyi gerçekleştirmeyi planlayan gerçek veya tüzel kişiler;

- Çevresel Etki Değerlendirmesine tabi projeleri için; ÇED Başvuru Dosyasını, ÇED Raporunu,
- Seçme Eleme Kriterleri uygulanacak projeler için ise Proje Tanıtım Dosyasını,

Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlara hazırlatmakla,

- İlgili makama sunulmasını sağlamak ve proje kapsamında verdikleri taahhütlere uymakla,

yükümlüdürler.

**ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ
MÜDÜRLÜĞÜ 2016 YILI BİRİM FİYAT LİSTESİ**

ÇED RAPORU FORMAT BEDELİ

ÇED Raporu Format Bedeli /Proje Bedeli 0 TL - 1 Milyon TL arası	7,500.00
ÇED Raporu Format Bedeli /Proje Bedeli 1 Milyon TL - 10 Milyon TL arası	15,000.00
ÇED Raporu Format Bedeli /Proje Bedeli 10 Milyon TL - 100 Milyon TL arası	22,000.00
ÇED Raporu Format Bedeli /Proje Bedeli 100 Milyon TL - 1 Milyar TL arası	30,000.00
ÇED Raporu Format Bedeli /Proje Bedeli 1 Milyar TL - 10 Milyar TL arası	48,000.00
ÇED Raporu Format Bedeli /Proje Bedeli 10 Milyar TL ve üzeri	169,000.00

SEÇME ELEME KRİTERLERİNE TABİ PROJE BAŞVURU BEDELİ

Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Proje Başvuru Bedeli/Proje Bedeli 0 TL - 1 Milyon TL arası	7,500.00
Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Proje Başvuru Bedeli/Proje Bedeli 1 Milyon TL - 10 Milyon TL arası	15,000.00
Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Proje Başvuru Bedeli/Proje Bedeli 10 Milyon TL - 100 Milyon TL arası	22,000.00
Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Proje Başvuru Bedeli/Proje Bedeli 100 Milyon TL - 1 Milyar TL arası	30,000.00
Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Proje Başvuru Bedeli/Proje Bedeli 1 Milyar TL - 10 Milyar TL arası	48,000.00
Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Proje Başvuru Bedeli/Proje Bedeli 10 Milyar TL ve üzeri	169,000.00

ÇED RAPORU/ PROJE TANITIM DOSYASI HAZIRLANMASI

- Projenin Tanımı ve Özellikleri
- Proje konusu yatırımın tanımı, özellikleri, ömrü, hizmet maksatları, önem ve gerekliliği
- Projenin yer ve teknoloji alternatifleri,
- Proje Yeri ve Etki Alanının Mevcut Çevresel Özellikleri
- Projenin İnşaat ve İşletme Aşamasında Çevresel Etkileri ve alınacak Önlemler
- Halkın Katılımına ilişkin bilgiler
- EKLER
- Yerin koordinatları
- Varsa, çevre düzeni, nazım, uygulama imar planı, vaziyet planı
- Daha önceden ilgili kurumlardan alınmış belgeler

ÇED SÜRECİ

**HALKIN KATILIMI
TOPLANTISI**

**İNCELEME
DEĞERLENDİRME
KOMİSYONU**

**ÇED OLUMLU
KARARI**

İZLEME KONTROL

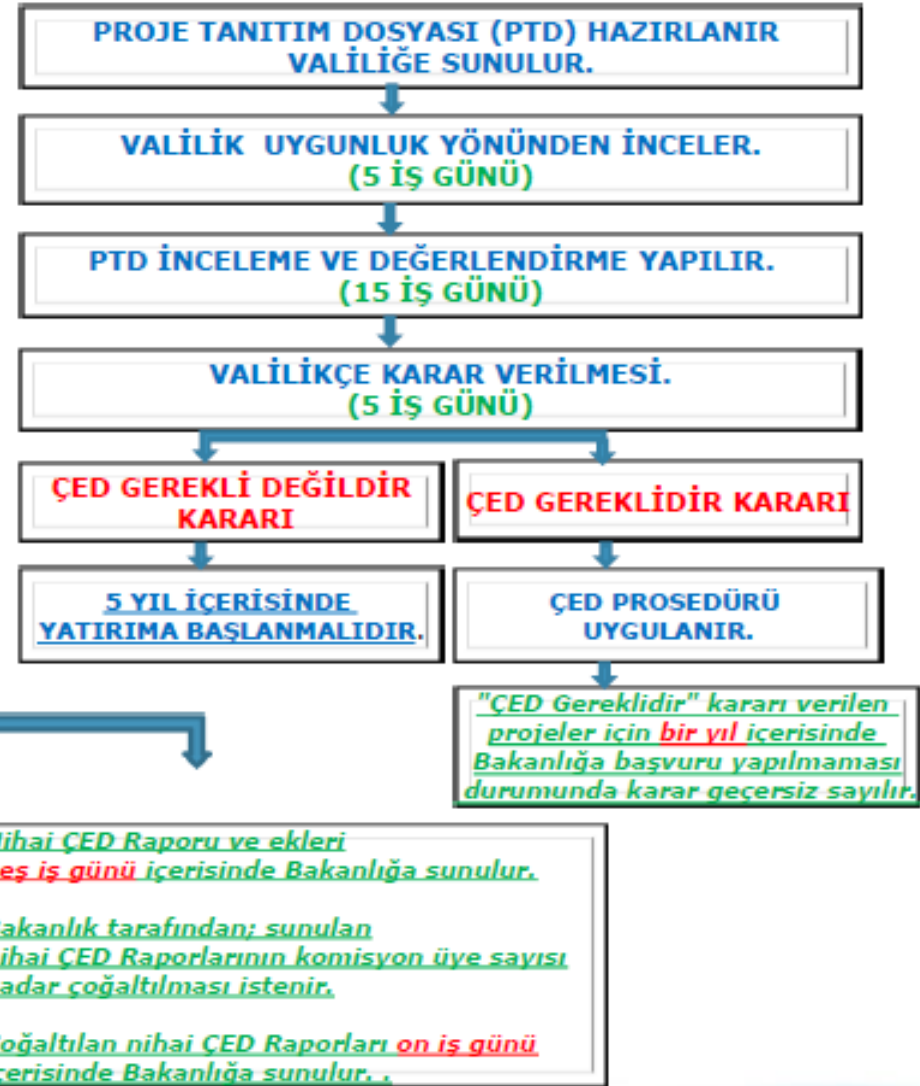

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ SÜRECİ

ÇED SÜRECİ (EK-I)

ÇED SÜRECİ (EK-II)

EK-1 Listesindeki Eşik Değerler

7.7 Hayvan Yetiştirme Tesisleri ^{1,2}
7.7.1 5000 baş ve üzeri büyükbaş yetiştirme tesisleri. ^{1,2}
7.7.2 25000 baş ve üzeri küçükbaş yetiştirme tesisleri ^{1,2}
7.7.3 Büyükbaş ve küçükbaş hayvanların birlikte yetiştirilmesi. (5.000 büyükbaş ve üzeri, 1 büyükbaş = 5 küçükbaş eşdeğeri esas alınmalıdır.)
7.7.4 1000 baş ve üzeri domuz besi tesisleri. ^{1,2}
7.7.5 Kanatlı yetiştirme tesisleri. [bir üretim periyodunda 60 000 adet ve üzeri tavuk (civciv, damızlık, piliç vb) veya eşdeğer diğer kanatlılar] (1 adet hindi = 7 adet tavuk eşdeğeri esas alınmalıdır.) ^{1,2}
7.8 Hayvan Kesim Tesisleri ^{1,2}
7.8.1 Büyükbaş ve/veya küçükbaş hayvan kesiminin yapıldığı tesisler. (100 kesim ünitesi/gün ve üzeri), (her bir kesim ünitesi eşdeğerleri; 1 baş sığır, 2 baş devekuşu, 4 baş domuz, 8 baş koyun, 10 baş keçi, 130 baş tavşan) ^{1,2}
7.8.2 Kanatlı hayvanların kesiminin yapıldığı tesisler. (50 000 adet/gün ve üzeri tavuk ve eşdeğeri diğer kanatlılar.) (1 adet hindi = 7 adet tavuk eşdeğeri esas alınmalıdır.) ^{1,2}

EK-2 Listesindeki Eşik Değerler

7.26 Hayvan Yetiştirme Tesisleri ^{1,2}
7.26.1 500-5000 arası büyükbaş yetiştirme tesisleri.
7.26.2 2500-25.000 arası küçükbaş yetiştirme tesisleri
7.26.3 Büyükbaş ve küçükbaş hayvanların birlikte yetiştirilmesi. (500-5000 arası, 1 büyükbaş = 5 küçükbaş eşdeğeri esas alınmalıdır.)
7.26.4 1000 baş altında domuz besi tesisleri.
7.26.5. Kanatlı yetiştirme tesisleri. [bir üretim periyodunda 20.000- 60 000 arası tavuk (civciv, damızlık, piliç vb) veya eşdeğer diğer kanatlılar] (1 adet hindi = 7 adet tavuk eşdeğeri esas alınmalıdır.)
7.26.6. Likit yumurta üretim tesisleri 10 ton/gün ve üzeri.
7.27 Su ürünleri işleme tesisleri ^{1,2}
7.28 Hayvan Kesim Tesisleri ^{1,2}
7.28.1 Büyükbaş ve/veya küçükbaş hayvan kesiminin yapıldığı tesisler. (100 kesim ünitesi/gün altı), (her bir kesim ünitesi eşdeğerleri; 1 baş sığır, 2 baş devekuşu, 4 baş domuz, 8 baş koyun, 10 baş keçi, 130 baş tavşan)
7.28.2 Kanatlı hayvanların kesiminin yapıldığı tesisler. (1.000-50 000 adet/gün arası tavuk ve eşdeğeri diğer kanatlılar.) (1 adet hindi = 7 adet tavuk eşdeğeri esas alınmalıdır.)

Bu tesisler yanda belirtilen sınır değerlerin üzerinde ise Çevre İzni almaları gerekmektedir. GFB (Geçici Faaliyet Belgesi) sonrasında Çevre İzni verilmektedir.

KÜMES HAYVANLARI YETİŞTİRME TESİSLERİ

- **Yarka Yetiştirme Tesisleri:** Cıvcivin yumurtlama dönemine kadar yetiştirildiği tesisler (16 hafta)
- **Yumurta Tavukçuluğu Tesisleri:** Yumurta elde etmek amacıyla üretim yapan tesisler
- **Etlik Piliç Yetiştirme Tesisleri(Broiler):** Tavuğu eti için yetiştiren tesisler (42-45 gün)

TAVUK YETİŞTİRİCİLİĞİ SEKTÖRÜ

- Yarka üretimi(civciv16-18h.)

TAVUK YETİŞTİRİCİLİĞİ SEKTÖRÜ

- Damızlık üretimi

TAVUK YETİŞTİRİCİLİĞİ SEKTÖRÜ

- Etlik piliç (broyler 40-45g.)

TAVUK YETİŞTİRİCİLİĞİ SEKTÖRÜ

- Yumurta tavukçuluğu
(kafes sistemi)

TAVUK ÇİFTLİĞİ KÖY HALKINI AYAKLANDIRDI.....

KÜMES HAYVANLARI YETİŞTİRME TESİSLERİNİN ÖNEMLİ ÇEVRESEL ETKİLERİ VE ALINACAK ÖNLEMLER

❖ ÖNEMLİ ETKİLER:

- Gübre ve Koku
- Emisyonlar
- Haşere ve Hastalık Oluşumu
- Gürültü Kirliliği

❖ ÇEVRESEL ÖNLEMLER:

- Uygun Depolama ve Periyodik Uzaklaştırma, uzaklaştırma zamanı
- Hakim Rüzgar Yönü Dikkate Alınarak Yerleşim Yeri Mesafesinin Uygunluğu
- Havalandırma sisteminin yerleşim yönü aksi istikametini seçilmesi
- Fan çıkışı etrafının paneller ile çevrelenmesi
- Fan çıkışlarına su perdesi ve benzeri sistemler kurulmalı
- Uygun Hijyen Planı ve İlaçlama yapılmalıdır.

YER SEÇİMİNDE ÖNEMLİ KRİTERLER

- Arazi büyüklüğü ve niteliği
- Yerleşim yerine olan mesafe
- Yüzeysel su kaynaklarına olan mesafesi
- Taban suyuna olan yakınlık
- Hakim rüzgar yönü
- Elektrik ve su temini
- Diğer hayvan çiftliklerine mesafe
- Ulaşım
- Rakım vb.

Çevresel Etkiler:

- Su kirliliği (Yeraltı ve yüzey sularında nitrat birikimi vb.)
- Toprak kirliliği
- Hava kirliliği (Koku-sera gazları etkisi)
- Haşere oluşumu
- Bitki örtüsünün zarar görmesi vb.
- Gürültü kirliliği
- Görsel Kirlilik

ÇEVRESEL ETKİ OLUŞTURAN UNSURLAR

- Koku
- Dışkı
- Ölü Tavuklar
- Katı Atıklar
- Kırık ve çatlak yumurtalar
- Atıksu
- Emisyon(toz ve yakıt kaynaklı)
- Ambalaj atıkları, atık yağ, tıbbi atıklar vb.

KÜMESTE KOKU OLUŞTURAN UNSURLAR

- Dışkı
- Canlı hayvan,tavuk tüyleri,toz vb.

ÇEVRESEL ÖNLEMLER:

- Kümes içindeki kontrolün optimum şartlarda olması
- Havalandırma fan çıkış yerinin, yerleşim yönü aksi istikametinde kurulması
- Fan çıkışı etrafının paneller ile çevrelenmesi
- Fan çıkışlarına su perdesi ve benzeri sistemler kurulmalı
- Tesis alanı etrafının ağaçlandırılması
- Koku Oluşturan Emisyonların Kontrolü Yönetmeliğinin 7. Maddesine uyulmalı

Toz Perdesi

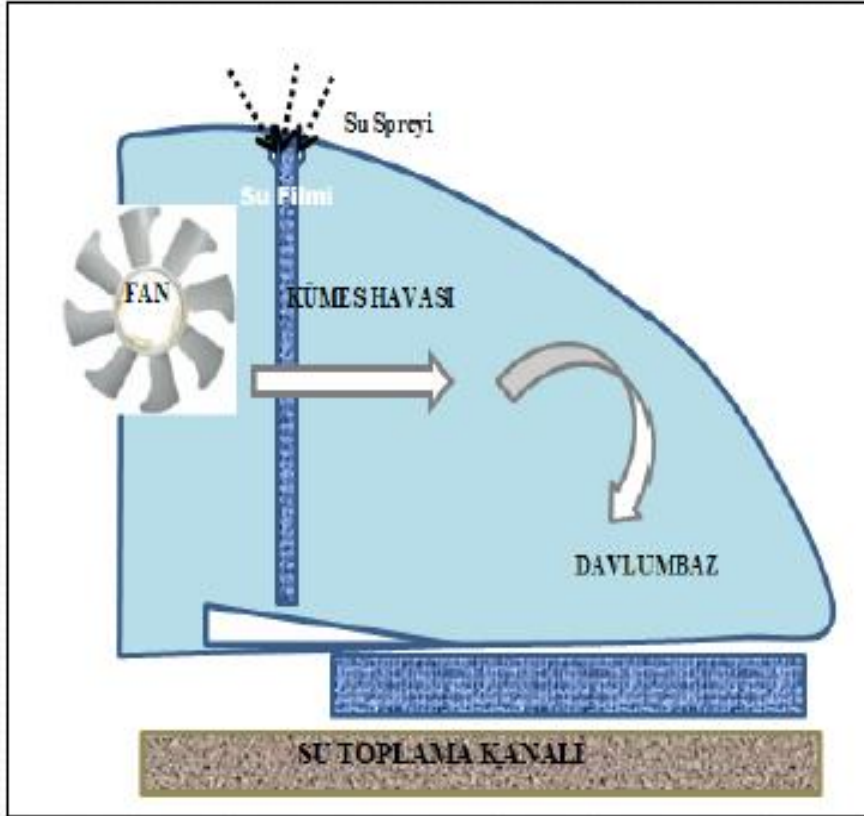
KOKU GİDERME SİSTEMİ

koku giderici su perdeleri, kümes
çindeki havanın su perdelerine
çarparak içindeki koku veren
maddelerin su içine
maddesini sağlamaktadır.

KOKU GİDERME SİSTEMİ

ÖLÜ TAVUKLAR; %1-3 dönem

bertaraf yöntemleri

- Ölü hayvan çukuru
- Yakma fırını
- Rendering tesisinde işleme

- ❖ Evsel atıkların düzenli depolamak amacıyla inşa edilen depolarda ölü hayvanların depolanması yasaktır.

Ölü Hayvan Çukuru

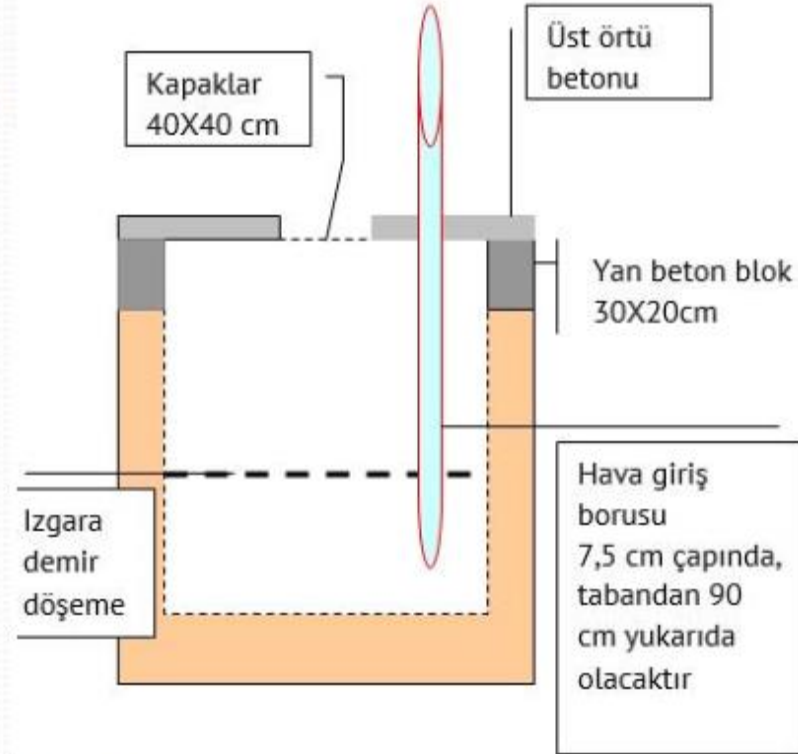
- Akarsulardan uzak
- Yeraltı sularını kirletmeyecek
- En az iki metre derinliğinde çukur
- Kireçlenerek gömülmeli
- Üzeri 30 cm.toprakla kapatılmalı

☐ Avantajları

- Ekonomiktir

☐ Dezavantajları

- Yeraltı sularını kirletebilir
- Fazla alana ihtiyaç duyulur.
- Düzenli toplama yapılmaması durumunda etrafa ölü tavukların atılması

Ölü İmhası

Bu tip ölü çukurunda atılan ölü hayvanlar ızgara demir döşeme üzerinde kalacak, her iki yan tarafta yer alan hava borularından hava bir taraftan giriş yapar ...

Yakma Fırını

- Yakma fırınının yeri, oluşacak duman ve kokuların kümesleri ve diğer binaları etkilemeyeceği bir konumda bulunmalıdır.
- Yakma işlemi tüm ölü hayvanlar yanıp beyaz külleri kalıncaya kadar sürdürülmelidir.
- Fırın çevresinde beton bir taban bulunmalı

Avantajları:

- 1- Yeraltı sularını bulaştırmaz.
- 2- Emisyon önlemleri alındığında temiz bir sistemdir.

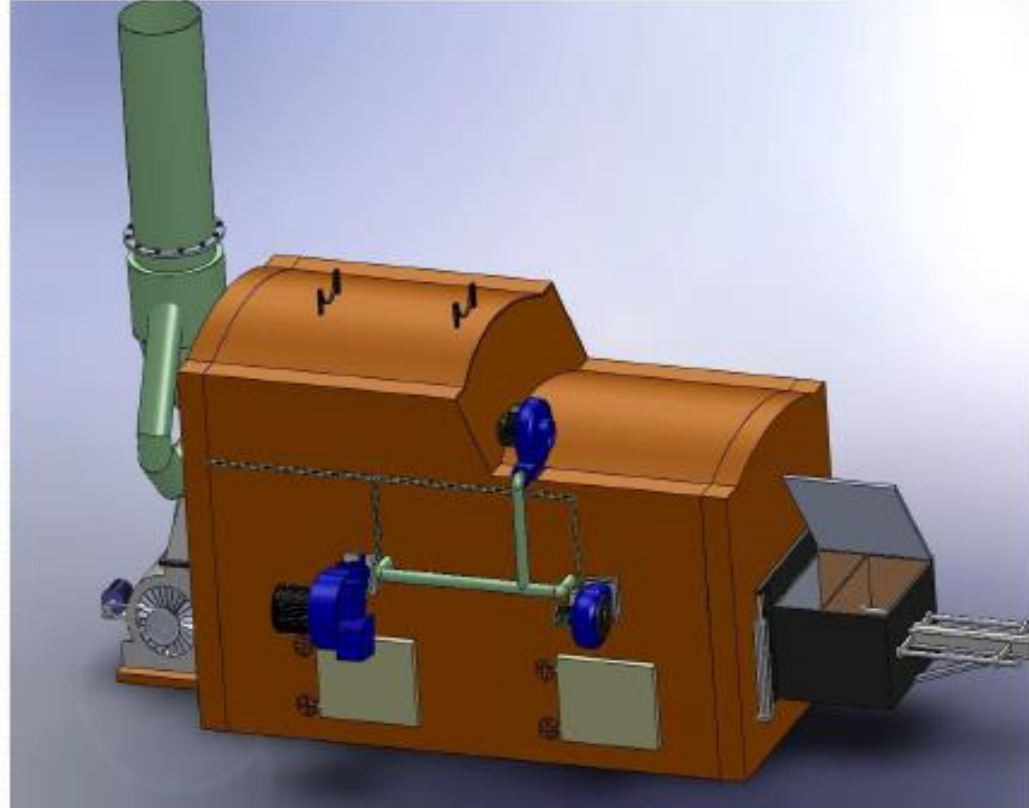
Dezavantajları;

- 1- Kurulum maliyeti yüksek
- 2- Önlem alınmaz ise yerleşime yakın bölgelerde çevreye kötü kokular oluşturabilir.

Yakma Fırını

- İki yanma hücresi olmalı
- Ön yanma 900 C
- Son yanma 850 C(2 sn)

Rendering tesisinde işleme

- ❖ Kanatlıların ve büyük baş hayvanların tüketilmeyen yan ürünlerinin işlenerek, hayvanlar için besin değeri yüksek yem katkı maddeleri haline getirilmesi işlemidir.
- ❖ ÇED sürecinde ölü hayvanların rendering tesisine gönderilmesi tercih edilen yöntemlerden biridir.

TAVUK DIŞKISI

- Dışkının miktarı ve bileşimini etkileyen faktörler
 - Yetiştirilme şekli
 - Tavukların yaşı, ağırlığı (%3-4)
 - Yetiştirilen hayvan sayısı
 - Kullanılan yem ve tüketim miktarı
 - Altlığın özelliği ve miktarı

TAVUK DIŞKISI

*Dışkının çevre kirliliğini
artıran nedenleri,*

- Kümes dışına taşıma zamanı
- Taşıma şekli
- Taşımada kullanılan ekipmanlar
- Depolama şartlarının yetersizliği
- Gübre toplama yeri özellikleri

Gübre Toplama Yeri

- Altlıkla karışık dışkının kümesten temizlenmesi

TAVUK DIŞKISI İŞLEMESİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER

- Kompostlaştırma
- Aerobik işleme-organik gübre
- Kurutma
- Anaerobik işleme-biyogaz üretimi-gübre
- Gazlaştırma
- Ya da dışkı işleyen bir tesisle anlaşma

- ❖ 1 Dekar alan için kullanılabilecek ***tavuk gübresi*** miktarı

110 kg (max)

- ❖ 1 Dekar alan için kullanılabilecek ***büyükbaş hayvan gübre*** miktarı

4000 kg (max)

Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği göre;

- Evsel atıkları düzenli depolamak amacıyla inşa edilen depolara, insan ve çevre sağlığını korumak amacıyla Ölü Hayvanların depolanması yasaktır.
- Bu nedenle kümes hayvanları yetiştiriciliği tesislerinde salgın hastalıklarla veya herhangi bir nedenle ölen hayvanların; Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliğine uygun yöntemlerle bertaraf edilmesi gerekmektedir.
- Kümes hayvanları yetiştirme tesislerinde su ile temizlik neticesinde oluşan atık suların alıcı ortama deşarjında; SKKY, 'de verilen kriterler sağlanmalıdır.
- Tesiste tam bir temizlik, kuruluk sağlanmalı ve Havalandırma sistemi bulunmalıdır.
- Katı dışkılar için sıvılara karşı geçirgen olmayan bir depolama platformu yapılmalı ve depolamadan kaynaklanarak çevreyi rahatsız edecek sorunlar giderilmelidir. (koku, sinek vs.)
- Kümes ve ahır ile sıvı dışkı kanalları ve konteynırlar arasında koku önleyici tedbirler alınmalıdır.

KOKU OLUŞTURAN EMSYONLARIN KONTROLÜ HAKKINDA YÖNETMELİK
(19.07.2013 tarih ve 28712 sayılı Resmi Gazete)

- ❖ Bu Yönetmeliğin amacı, kokuya sebep olan emisyonların kontrolüne ve azaltılmasına yönelik idari ve teknik usul ve esasları düzenlemektir.

Koku Emisyonu İçin Hüküm ve Sınır Değerler

Koku emisyonu oluşturan bazı tesisler için hükümler

MADDE 7 – (1) Aşağıda belirtilen tesisler için bu maddede belirtilen esaslara uyulması gereklidir.

a) Kesimhaneler:

- 1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra; **yeni tesislerin mevcut veya planlanmış en yakın yerleşim alanına uzaklığının en az 500 m olması gerekir.** Eğer yüksek kokulu atık gaz filtre edilerek koku problemi gideriliyorsa, asgari uzaklık belirlenen değerin altında olabilir.
- 2) Koku oluşturabilecek kesimhane yan ürünleri kapalı konteyner veya odalar içinde tutulur, soğuk ortamda depolanır.
- 3) Üretim tesislerinden, hayvansal yan ürünlerinin veya artıklarının işlenerek depolandığı tesislerden kaynaklanan koku yayan maddeleri içeren atık gazlar toplanır ve bir atık gaz temizleme tesisine gönderilir veya emisyon azaltımı için eşdeğer tedbirler uygulanır.
- 4) Büyükbaş ve küçükbaş kesimhanelerinde sıvı gübrenin, mevzuatta belirtilen deşarj kriterlerini sağlaması durumunda, sıvı gübrenin depolanmasına dair hüküm hariç olmak üzere, (b) bendinde belirtilen diğer hususlar yerine getirilir.

B) KÜMESLER VE AHIRLAR:

- 1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra yeni tesislerin yerleşim alanına olan asgari uzaklığı, dokuzuncu fıkrada yer alan Asgari Mesafe Eğrisi grafiğinden belirlenen değerin altında olamaz. Şayet yüksek kokulu atık gaz filtre edilerek koku problemi gideriliyorsa, asgari uzaklık belirlenen değerin altında olabilir. (***Uzaklık hesabına göre 60.000 adet/periyo t bir yumurta tavukçuluğ u tesisi için asgari mesafe 300 m. olarak belirlenmektedir.***)
- 2) Tam bir temizlik ve kuruluk sağlanır.
- 3) Koku giderme ünitelerine sahip havalandırma sistemi bulunur.
- 4) Katı dışkılar için sızdırmaz bir depolama platformu yapılır ve depolamadan kaynaklanarak çevreyi rahatsız edecek sorunlar giderilir (koku veya sinek gibi).
- 5) Kümes ve ahır ile sıvı dışkı kanalları ve konteynerleri arasında koku önleyici tedbirler alınır.

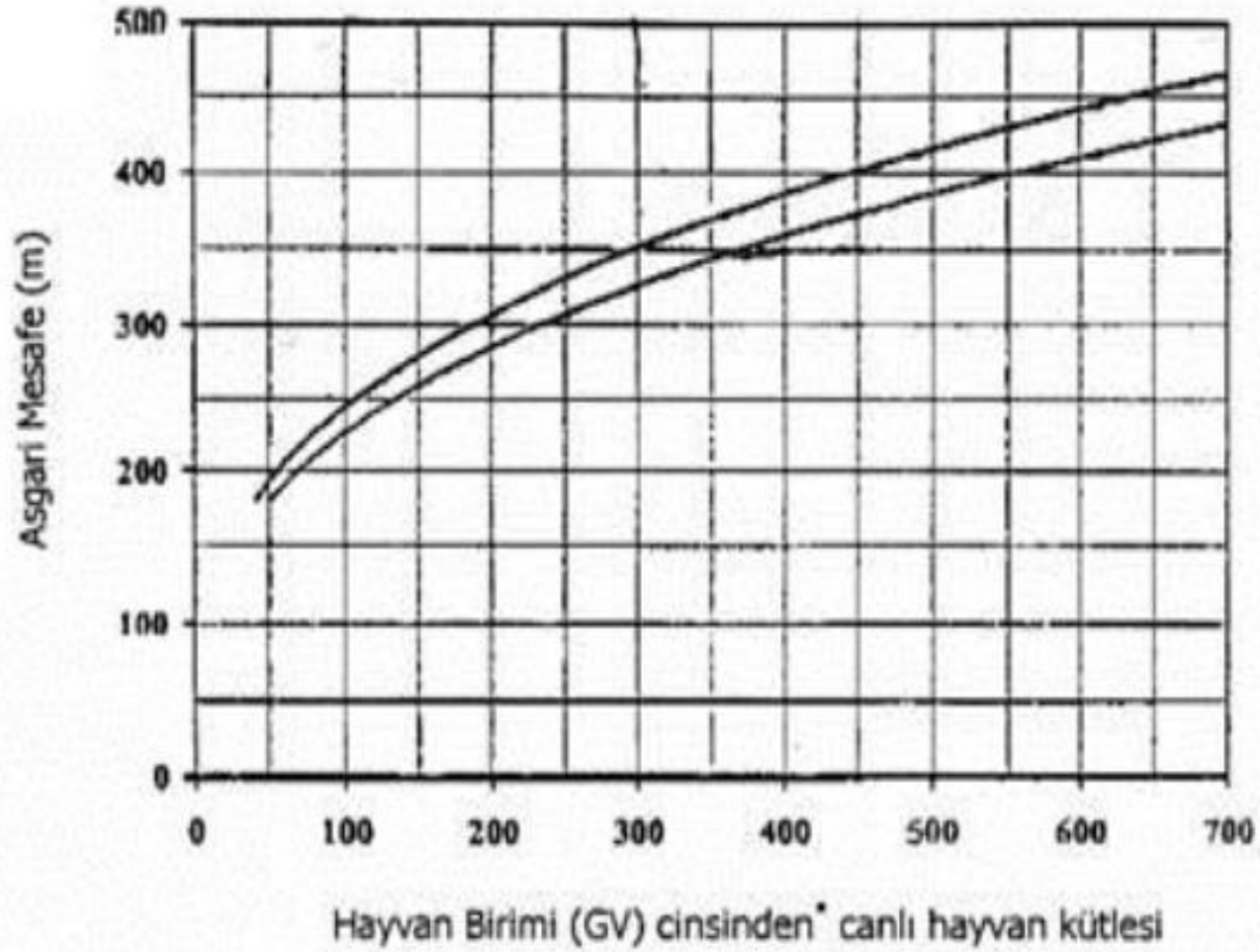
- 6) Sıvı dışkılar, sızdırmaz alanlar ve kapalı kanallardan geçirilerek ahırların dışında kapalı konteynerlerde veya eşdeğer emisyon azaltma tedbirleri alınmış yerlerde depolanır.
- 7) Sıvı ve katı dışkılarının öncelikle uygun şekilde bertarafı sağlanır. Bununla beraber; bertarafı için uygun koşullar sağlanamadığında, kullanılacak dışkının depo kapasitesi olarak en az üç aylık miktar dikkate alınarak belirlenir. Bu maddelerin değerlendirilme yerleri ve süreleri ile kompostlama, kurutma veya atık gaz tesisleri gibi uygun tesislerde işleme tabi tutulma durumu dikkate alınarak, yetkili merci tarafından artırılabilir veya azaltılabilir. 8) Canlı hayvan kütlesi 0-50 GV arasında olan tesisler için asgari mesafe şartı aranmaz.
- 8) Canlı hayvan kütlesi 0-50 GV arasında olan tesisler için asgari mesafe şartı aranmaz.
- 9) Asgari Mesafe Eğrisi aşağıdaki şekildedir. Üstteki eğri, kümes hayvanları için geçerli olan asgari mesafe eğrisini, alttaki ise büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar için geçerli olan eğriyi gösterir.

10) Kümes hayvanları cinsinden, hayvan yeri sayısını canlı hayvan kütlesine dönüştürme faktörleri aşağıda belirtilmiştir.

Hayvan Cinsi(Kümes Hayvanları)	Ortalama Münferit Hayvan Kütlesi
Yumurtlayan kümes hayvanları	0,0034
Genç kümes hayvanları (18. Haftaya kadar)	0,0014
35 güne kadar besi piliçleri	0,0015
49 güne kadar besi piliçleri	0,0024
Yetiştirilen pekin ördekleri(3. Haftaya kadar)	0,0013
Besi pekin ördekleri (7. haftaya kadar)	0,0038
Yetiştirilen uçan ördek (3. Haftaya kadar)	0,0012
Besi uçan ördeği (10. Haftaya kadar)	0,0050
Yetiştirilen hindi (6. Haftaya kadar)	0,0022
Besi hindisi, dişi kanatlılar (16. haftaya kadar)	0,0125
Besi hindisi, erkek kanatlılar (21. haftaya kadar)	0,0222

İLİMİZDE ÇED GEREKLİ DEĞİDİR ALAN FİRMALAR

- 1- Ernisa Gıda Tarım Hayvancılık Akaryakıt İnş. San.ve Tic.Ltd.Şti.
"Yumurta Tavukçuluğu Tesisi" (50.000 ADET)
- 2- Hiraoğulları Tavukçuluk Yem San. Tic. A.Ş.
"Yumurta Tavukçuluğu Yetiştirme Tesisi Kapasite Artışı ve Tavuk Gübresi Geri Dönüşüm Tesisi" (147.000+58.000 ADET)
- 3- Erzincan Kelebek Dekarasyon Mob. İnş.San. Tic.Ltd. Şti
"Yumurta Tavukçuluğu ve Tavuk Gübresi Geri Dönüşüm Tesisi" (58.000 ADET)
- 4- Yayla Tavukçuluk İnş.San.veTic.Ltd.Şti.
"Yumurta Tavukçuluğu Kapasite Artışı" (58.000 ADET)
- 5-Yaylabaşı Sağlık Tar. Hay. San ve Tic Ltd. Şti (2014)
Etlik Piliç (Broiler) Yetiştirme Tesisi Kapasite Artışı(50000 adet Etlik Piliç/dönem)
- 6-Eneryum İnş. Gıda Enerji Tar. Hayv. San. ve Tic. Ltd. Sti
Yumurta Tavukçuluğu Tesisi Kapasite Artışı Projesi (59.500 adet) (2015)

ERZINCANDA ÇED KAPSAM DIŞI ALAN FİRMALAR

1. Kayaoğlu Tavuk çiftliği (ÇED Kapsam dışı) (30.000 ADET)
2. Yüce Tavukçuluk Halil İbrahim YÜCE

Eneryum İnş. Gıda Enerji Tar. Hayv. San. ve Tic. Ltd. Sti

ÇED Süreci 2015 Yılı

06.08.2015 Başvuru

14.08.2015 Format uygun bulunmamış firmaya iade edilmiştir.

11.09.2015 başvuru

16.09.2015 Format kontrol

17.09.2015 görüş sorulmuş

01.12.2015 görüşler tamamlanmış, dosya incelenmiş

12.01.2016 eksiklik bildirilmiş

22.01.2016 tarihinde karar verilmiştir.

Süreç 130 gün sürmüştür. Bu süreçte 1 ay ek olarak çevre düzeni planı yeni onaylandığı için planın eklenmesi ve Bakanlığa görüş sorulması nedeniyle 1 ay süreç uzamıştır. Bu sürede dosya İl Müdürlüğümüzde 26 gün kalmıştır.

Yaylabası Sağlık Tar. Hay. San ve Tic Ltd. Şti (2014)

ÇED Süreci

15.12.2014 Başvuru

17.12.2014 Format kontrol

18.09.2014 görüş sorulmuş

28.12.2014 görüşler tamamlanmış, dosya incelenmiş

31.12.2014 tarihinde karar verilmiştir.

Süreç **16** gün sürmüştür. Firma sahibince tüm görüşler takip edilmiş ve 10 günde tamamlanmıştır.

**T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI**

ERZİNCAN ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ

Teşekkür ederiz.

